Lesy Slovenska

Jozef Minďáš | Jozef Konôpka | Július Novotný | Stano Jendek

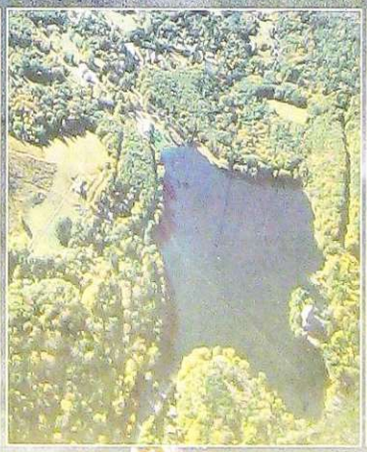

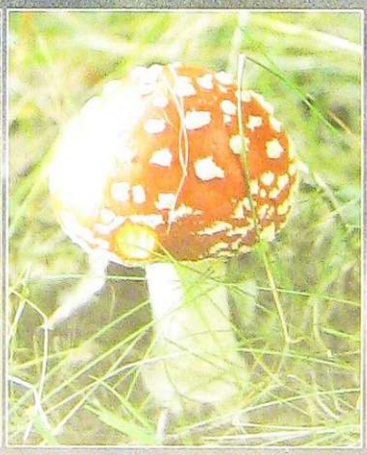

Lesy Slovenska

Národné lesnícke centrum, Zvolen 2006

LESY SLOVENSKA

© Národné lesnícke centrum, Zvolen 2006

Text: Jozef Minďáš, Jozef Konôpka, Július Novotný
Fotografie: Stano Jendek a kol.

Dizajn, redakčná príprava, produkcia:
Renesans, spol. s r. o.

ISBN 80-8093-001-5

OBSAH

ÚVOD 7

LES AKO EKOSYSTÉM 8
LES A RASTLINY 10
Smrek obyčajný – Picea abies (L.) Karst. 15
Jedľa biela – Abies alba Mill. 19
Buk lesný – Fagus sylvatica L. 22
Dub zimný – Quercus petraea (Mattusch.) Liebl. 25
Borovica lesná – sosna (Pinus sylvestris L.) 28
LES A ŽIVOČÍCHY 32
LES A PÔDA 38
LES A VODA 46
Nížiny, kotliny a pahorkatiny s nadmorskou výškou do 500 m n. m. 50
Stredohorské polohy – nadmorská výška 500 – 1 000 m n. m. 51
Vyššie horské polohy (nad 1 000 m n.m.) 51
LES A OVZDUŠIE 60

LESY NA SLOVENSKU 72
PRÍRODNÉ POMERY 74
ŠTRUKTÚRA LESOV NA SLOVENSKU 82
PRALESY 88
LESNÍCKY VÝZNAMNÉ OBJEKTY NA SLOVENSKU 98

LES V KRAJINE 110
LES A KRAJINA 112
FUNKCIE LESOV V KRAJINE 118
Produkčné funkcie lesov 119
Ochranné funkcie lesov 121
Environmentálne (sociálne) funkcie lesov 127
LES V OHROZENÍ 132
Abiotické činitele 134
Biotické činitele 139
Antropogénne činitele 141

HISTÓRIA LESNÍCTVA NA SLOVENSKU 144
VÝVOJ VYUŽÍVANIA LESOV 146
Obdobie pralesov od najstarších čias do konca 10. storočia 148
Obdobie historickej kolonizácie Slovenska, čiže ničenia pralesov (od 11. do 15. storočia) 149
Obdobie stabilizácie lesov, čiže vzniku upraveného lesného hospodárstva od začiatku 16. do polovice 18. storočia 152
Obdobie upraveného lesného hospodárstva, od 18. storočia do skončenia prvej svetovej vojny 153
Obdobie po prvej svetovej vojne – novodobá história lesníctva 154

HISTÓRIA LESNÍCTVA A LESNÍCKEJ ODBORNOSTI 160
Usmernenia, výnosy a zákony na úpravu hospodárenia v lesoch 161
Vývoj lesníckej odbornosti (školstvo, veda, výskum) 164

KOMPLEXNÁ STAROSTLIVOSŤ O LES 168

LESNÉ PORASTY 170
Východiská a všeobecné zásady komplexnej starostlivosti o lesy 171
Pestovanie lesa 172
Ochrana lesa 177
Ťažba dreva 182
Lesnícke hospodárske plánovanie 183
LESNÁ ZVER 186
Raticová zver 188
Vzácne a ohrozené druhy zveri 197
Ostatné druhy lesnej zveri 200
Zhrnutie zásad trvalo udržateľného manažmentu lesnej zveri 201

LES – ÚŽITKY PRE ČLOVEKA 202

DREVO A OSTATNÉ MATERIÁLNE ÚŽITKY Z LESA 204
NEMATERIÁLNE ÚŽITKY Z LESA 210
SLUŽBY POSKYTOVANÉ LESNÝM HOSPODÁRSTVOM 214

ZÁVER 216

POĎAKOVANIE 219
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY 220
O AUTOROCH 222

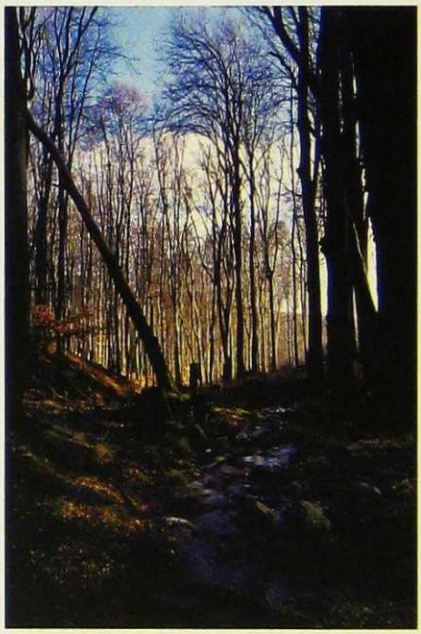

O AUTOROCH

MINĎÁŠ Jozef, Doc. RNDr. Ing. PhD.
Narodený 13. 10. 1963 v Bijacovciach. Absolvent Matematicko-fyzikálnej fakulty UK Bratislava, RNDr. (1986), asistent na Slovenskom hydrometeorologickom ústave (1986 – 1990), absolvent Lesníckej fakulty Technickej univerzity vo Zvolene, Ing. (1992). Od r. 1990 pracuje na Lesníckom výskumnom ústave Zvolen, teraz v Národnom lesníckom centre – Lesníckom výskumnom ústave Zvolen v pozícii riaditeľa. Doktorandské štúdium na Lesníckej fakulte TU vo Zvolene, PhD. (1998), docent na Fakulte ekológie a environmentalistiky TU vo Zvolene (2004). Od prvej polovice deväťdesiatych rokov spolupracoval na celom rade významných medzinárodných projektov zameraných na výskum klimatických zmien a znečistenia životného prostredia. Pôsobí ako expert OSN pre oblasť emisií skleníkových plynov z lesov a využívania krajiny (UN FCCC a Kjótsky protokol).

KONÔPKA Jozef, Doc. Ing. CSc.
Narodený 14. 3. 1940 vo Vígľašskej Hute – Kalinke. Absolvent Lesníckej fakulty Vysokej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene, Ing. (1963), Postgraduálneho štúdia jazyka nemeckého na Univerzite 17. novembra (1974), Postgraduálneho štúdia jazyka španielskeho na Právnickej fakulte UK v Bratislave (1978), hosťujúci docent Lesníckej fakulty TU vo Zvolene (1997–2000), docent (2001) a hosťujúci profesor (2004 – 2005) Fakulty ekológie a environmentalistiky TU vo Zvolene. Lesný správca (1963 – 1968), CSc., (1972), vedecký a samostatný vedecký pracovník (1974 – 1992), vedúci vedecký pracovník (1997), námestník riaditeľa Lesníckeho výskumného ústavu vo Zvolene (1978 – 1990). Generálny riaditeľ Sekcie lesníckej MP SR (1992 – 1998). V súčasnosti pracuje ako vedúci vedecký pracovník v Národnom lesníckom centre – Lesníckom výskumnom ústave Zvolen. Je špecialistom v oblasti ochrany lesa a lesníckej politiky.

NOVOTNÝ Július, Prof. Ing. CSc.
Narodený 2. 9. 1954 v Dolných Hámroch. Absolvent Lesníckej fakulty Vysokej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene, Ing. (1978). Lesný závod Žarnovica (1978 – 1980), ONV Žiar nad Hronom – štátna správa v oblasti vodného hospodárstva, poľovníctva a lesníctva (1980 – 1984), od roku 1984 pôsobí na Lesníckom výskumnom ústave Zvolen, vedecký a samostatný vedecký pracovník (1988 – 2003), námestník riaditeľa Lesníckeho výskumného ústavu vo Zvolene (2003 – 2005), v súčasnosti pôsobí ako generálny riaditeľ Národného lesníckeho centra. Doktorandské štúdium na Lesníckej fakulte VŠLD vo Zvolene (CSc., 1988), docent na Lesníckej fakulte TU vo Zvolene (1998), profesor na Lesníckej fakulte TU vo Zvolene (2005). Je významným odborníkom v oblasti ochrany lesa, ekológie a lesníckej politiky, spolupracoval na celom rade významných medzinárodných projektov zameraných najmä na ochranu lesa. Pôsobí ako expert OSN pre oblasť biodiverzity lesných ekosystémov.

JENDEK Stanislav, Mgr.
Narodený 6. 3. 1966 v Leviciach. Absolvent Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, odbor sociológia, Mgr. (1996). Vystriedal niekoľko zamestnaní. Od roku 1994 sa venuje grafickému dizajnu a vydavateľskej činnosti. Fotografuje od roku 1984. Na tejto knihe pracoval 2 roky.